

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 janvier 2024

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

visant à garantir et améliorer
l'application du droit à l'assistance médicale
dans le cadre des privations de liberté
dans les lieux de détention de la police

Texte adopté

par la commission
de l'Intérieur,
de la Sécurité, de la Migration et
des Matières administratives

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

visant à garantir et à améliorer
l'application du droit à l'assistance médicale
dans le cadre des privations de liberté
administratives et judiciaires
dans les lieux de détention de la police

(nouvel intitulé)

Voir:Doc 55 **3267/ (2022/2023)**:

001: Proposition de résolution de MM. Senesaël et Aouasti et consorts.

002 et 003: Amendements.

004: Rapport.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 januari 2024

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende een gewaarborgde en verbeterde
toepassing van het recht op medische bijstand
in het kader van vrijheidsberoving
in opsluitingsplaatsen van de politie

Tekst aangenomen

door de commissie
voor Binnenlandse Zaken,
Veiligheid, Migratie en
Bestuurszaken

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende een gewaarborgde en verbeterde
toepassing van het recht op medische bijstand
in het kader van bestuurlijke en gerechtelijke
vrijheidsberoving in opsluitingsplaatsen
van de politie

(nieuw opschrift)

Zie:Doc 55 **3267/ (2022/2023)**:

001: Voorstel van resolutie de heren Senesaël en Aouasti c.s.

002 en 003: Amendementen.

004: Verslag.

11079

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,

A. vu l'article 33quinquies, alinéa 1er, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police qui dispose que toute personne qui fait l'objet d'une arrestation administrative a le droit à l'assistance médicale;

B. regrettant, qu'à l'heure actuelle, aucun arrêté royal mettant en œuvre le droit à cette assistance médicale n'ait été adopté;

C. constatant qu'il découle de cette situation (pour l'ensemble des privations de liberté de nature administrative) de nombreuses disparités au sein de la police intégrée (zones de police locale et police fédérale);

D. rappelant l'importance des missions de police et les situations variées et, parfois, difficiles dans lesquelles elles s'exercent;

E. soulignant qu'une telle réflexion s'applique, *mutatis mutandis*, aux privations de liberté de nature judiciaire pour lesquelles il n'existe pas de règles relatives à l'organisation du droit à l'assistance médicale;

F. soulignant que les modalités d'exercice du droit à l'assistance médicale nécessitent des précisions légales afin d'assurer de la cohérence et que le régime de l'assistance médicale en cas d'arrestation administrative ne diverge pas de celui en cas d'arrestation judiciaire;

G. vu les rapports au gouvernement belge de 2013 et 2017 du CPT et ses recommandations concernant, notamment, la procédure dite "vu et soigné" qui, si elle ne doit pas être systématique, implique au minimum que la personne privée de liberté fasse l'objet d'un examen médical en cas de nécessité;

H. vu le rapport d'inspection de l'Inspection générale de la police fédérale et de la police locale (AIG) de 2012;

I. vu l'enquête de contrôle du 9 décembre 2019 du Comité permanent de contrôle des services de police (Comité permanent P) relative à "La notification des droits dans le cadre des privations de liberté dans les lieux de détention de la police et l'application du droit à l'assistance médicale et du droit à un repas dans ce contexte" et ses constats inquiétants en matière du droit à l'assistance médicale lors d'une arrestation, dans différentes zones étudiées;

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A. verwijst naar artikel 33quinquies, eerste lid, van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, dat bepaalt dat elke persoon die het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke aanhouding recht heeft op medische bijstand;

B. betreurt dat tot dusver geen enkel koninklijk besluit tot uitvoering van dat recht op medische bijstand werd uitgevaardigd;

C. stelt vast dat daardoor (voor alle mogelijke vormen van bestuurlijke vrijheidsberovingen) veel verschillen bestaan binnen de geïntegreerde politie (lokale politiezones en federale politie);

D. wijst op het belang van de opdrachten van politie en op de uiteenlopende en soms moeilijke omstandigheden waarin die moeten worden volbracht;

E. benadrukt dat zulks *mutatis mutandis* ook geldt voor gerechtelijke vrijheidsberovingen, waarvoor geen regels betreffende de organisatie van het recht op medische bijstand bestaan;

F. benadrukt dat de nadere regels voor de uitoefening van het recht op medische bijstand wettelijke verduidelijking behoeven om de coherentie te waarborgen en ervoor te zorgen dat de regeling voor medische bijstand bij een administratieve aanhouding niet verschilt van die bij een gerechtelijke aanhouding;

G. verwijst naar de aan de Belgische regering gerichte rapporten van 2013 en 2017 van het CPT en de aanbevelingen ervan betreffende meer bepaald de zogenoemde "gezien en verzorgd"-procedure, die weliswaar niet systematisch hoeft te zijn maar toch minstens inhoudt dat de van zijn vrijheid beroofde persoon aan een medisch onderzoek wordt onderworpen indien zulks noodzakelijk blijkt;

H. verwijst naar het inspectieverslag van 2012 van de Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG);

I. verwijst naar het toezichtsonderzoek van 9 december 2019 van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten (Vast Comité P) betreffende "De kennisgeving van rechten in het kader van vrijheidsberovingen in opsluitingsplaatsen van de politie en de toepassing van het recht op medische bijstand en het recht op een maaltijd in dat kader" en de zorgwekkende vaststellingen inzake het recht op medische bijstand bij aanhouding in de verschillende waargenomen zones;

J. considérant qu'il est essentiel pour les forces de police de disposer de règles claires et connues de tous concernant le droit à l'assistance médicale notamment au regard des dispositions de l'article 422bis du Code pénal relatif aux abstentions coupables qui s'applique aux fonctionnaires de police qui procèdent à une privation de liberté ou qui surveillent une personne privée de sa liberté et contenant une obligation générale procurer de l'aide à toute personne exposée à un péril grave¹;

K. insistant sur l'importance de prendre des directives claires, concertées avec les zones de police locale, les CPAS et le SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement, concernant l'accès et la prise en charge des frais de la consultation médicale et des éventuels médicaments prescrits au début ou pendant la privation de liberté;

L. rappelant l'importance du secret médical consacré dans l'ensemble des directives concernant le droit à l'assistance médicale;

M. rappelant l'importance du Protocole d'Istanbul (qui constitue un manuel élaboré par le Haut Commissariat aux droits de l'Homme des Nations Unies pour enquêter efficacement sur la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants) comme un cadre de référence aux corps médical, policier et judiciaire;

N. rappelant l'importance de la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient et la nécessité d'intégrer clairement les principes qui en découlent dans la mise en œuvre de l'assistance médicale telle que visée ici;

O. considérant l'avis de l'Ordre des médecins du 12 décembre 2020 intitulé "Collaboration entre la police, le ministère public et les hôpitaux – Principes généraux"²;

¹ Par exemple, dans son avis, la Police fédérale indique que "selon l'arrêt de la Cour de cassation du 27 janvier 2015 (n° P.14.1293 N), le délit de non-assistance à personne en danger, prévu à l'article 422bis du Code pénal, suppose, outre la connaissance du péril grave et actuel auquel la victime est exposée, le refus intentionnel de lui apporter l'aide apte à conjurer ce danger dans la mesure du possible; au titre de cette infraction, la loi punit l'inertie consciente et volontaire, le refus égoïste de porter secours, et non l'inefficacité, la maladresse ou l'inadéquation de l'aide procurée sur la base d'une erreur d'appréciation ou de diagnostic."

² <https://ordomedic.be/fr/avis/attestations-certificats/declaration-a-la-police-aux-autorites-judiciaires/collaboration-entre-la-police-le-ministere-public-et-les-hopitaux-principes-generaux>

J. stipt aan dat het van fundamenteel belang is dat de politiediensten beschikken over heldere, alom gekende regels inzake het recht op medische bijstand, met name in het licht van de bepalingen van artikel 422bis van het Strafwetboek betreffende schuldig verzuim, dat van toepassing is op politieambtenaren die overgaan tot een vrijheidsberoving of die toezicht houden op een persoon die van zijn vrijheid is beroofd, en dat een algemene verplichting inhoudt om bijstand te verlenen aan iemand die in groot gevaar verkeert¹;

K. benadrukt hoe belangrijk het is om in samenwerking met de lokale politiezones, de OCMW's en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, heldere richtlijnen uit te werken betreffende de toegang tot medische raadpleging en tot de eventueel bij aanvang van of tijdens de vrijheidsberoving voorgeschreven geneesmiddelen, alsook de financiële tenlasteneming daarvan;

L. wijst op het belang van het medisch geheim zoals vervat in alle richtlijnen betreffende het recht op medische bijstand;

M. herinnert aan het belang van het Protocol van Istanbul (een handboek van het Hoog Commissariaat voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties om marteling en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of straf doeltreffend te onderzoeken en te documenteren) als referentiekader voor artsen, politie en gerecht;

N. herinnert aan het belang van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt en aan de noodzaak om de daaruit voortvloeiende principes duidelijk te integreren in de tenuitvoerlegging van de medische bijstand zoals die hier wordt bedoeld;

O. attendeert op het advies van de Orde der artsen van 12 december 2020 met als opschrift "Samenwerking tussen de politie, het openbaar ministerie en de ziekenhuizen – algemene beginselen"²;

¹ Zo geeft de federale politie in haar advies aan dat het arrest van het Hof van Cassatie van 27 januari 2015 (nr. P.14.1293.N) als volgt stelt: "het misdrijf niet-verlenen van bijstand aan een persoon in gevaar, als bedoeld in artikel 422bis Strafwetboek, veronderstelt, naast het feit op de hoogte te zijn van het groot en ogenblikkelijk gevaar waarin het slachtoffer verkeert, de opzettelijke weigering het slachtoffer de hulp te verschaffen waardoor dat gevaar in de mate van het mogelijke wordt afgewend. Op grond van voormeld misdrijf straft de wet de bewuste en opzettelijke onverschilligheid, de egoïstische weigering om hulp te bieden en niet de ondoeltreffendheid, onhandigheid of ontoereikendheid van de hulp die op grond van een beoordelingsfout of een verkeerde diagnose is verleend."

² <https://ordomedic.be/nl/adviezen/attesten/aangifte-bij-de-politie-de-gerechtigde-overheid/samenwerking-tussen-de-politie-het-openbaar-ministerie-en-de-ziekenhuizen-algemene-beginselen>

P. considérant l'importance de disposer rapidement d'une estimation budgétaire de la situation actuelle en matière d'imputation des frais pour l'assistance médicale (y compris pour l'administration de médicaments) dans le cadre des arrestations administratives et judiciaires;

Q. considérant que le code de déontologie des services de police indique, concernant l'assistance médicale aux personnes qui sont privées de leur liberté, que "Les membres du personnel viennent en aide aux personnes qui se trouvent sous leur surveillance et qui ont manifestement besoin d'assistance médicale. Ils leur donnent ou font donner immédiatement les premiers secours dans l'attente des soins médicaux à apporter par les services habilités requis à cette fin.";

R. considérant l'importance de tenir compte des constats et recommandations dressés notamment par le Comité P, l'AIG et le CPT, afin notamment de garantir la mise en œuvre de l'article 33quinquies, alinéa 1er, de loi du 5 août 1992 sur la fonction de police qui dispose que toute personne qui fait l'objet d'une arrestation administrative a le droit à l'assistance médicale;

S. vu les avis écrits reçus dans le cadre des travaux parlementaires sur cette résolution et annexés au rapport;

T. considérant l'importance de consulter également l'ensemble des acteurs de la Santé publique et de la Justice concernés ainsi que de la société civile;

U. soulignant que, dans son avis écrit, la Police fédérale indique que "donner suite à la demande d'assistance médicale est obligatoire lorsque la personne faisant l'objet d'une privation de liberté le demande explicitement ou lorsque le policier estime que l'état de la personne le justifie, même en l'absence de demande expresse en ce sens. Le principe est que l'assistance médicale doit être effective pour une personne privée de sa liberté lorsque le policier concerné prendrait la même décision d'assistance médicale à l'égard de l'un de ses proches. L'examen médical devrait dans tous les cas être rendu obligatoire en cas de recours à la force ou lorsque l'intéressé est manifestement sous l'emprise de l'alcool, d'une substance illicite ou en cas d'*Excited Delirium Syndrome*.";

DEMANDE AU GOUVERNEMENT FÉDÉRAL:

1. sur la base d'une large consultation de l'ensemble des acteurs concernés;

P. wijst op het belang van een snelle beschikbaarheid van een begrotingsraming van de huidige situatie inzake financiële tenlasteneming van de medische bijstand (inclusief verstrekte geneesmiddelen) bij bestuurlijke en gerechtelijke aanhoudingen;

Q. citeert uit de deontologische code van de politiediensten inzake de medische bijstand voor personen die van hun vrijheid zijn beroofd: "De personeelsleden helpen de personen die onder hun toezicht staan en die klaarblijkelijk geneeskundige verzorging nodig hebben. Ze dienen onverwijld de eerste hulp toe of laten die toedienen in afwachting van medische verzorging door de daartoe gevorderde bevoegde diensten.";

R. acht het belangrijk rekening te houden met de vaststellingen en aanbevelingen van met name het Vast Comité P, de AIG en het CPT, teneinde met name de uitvoering te waarborgen van artikel 33quinquies, eerste lid, van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, dat bepaalt dat elke persoon die het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke aanhouding recht heeft op medische bijstand;

S. wijst op de schriftelijke adviezen die in het raam van de parlementaire voorbereiding over deze resolutie zijn ontvangen en als bijlage bij het verslag gaan;

T. vindt het al even belangrijk alle betrokken actoren bij Volksgezondheid en Justitie alsook het middenveld te raadplegen;

U. wijst erop dat de Federale Politie in haar schriftelijk advies aangeeft dat het verplicht is om gevolg te geven aan het verzoek om medische bijstand wanneer de persoon die van zijn vrijheid is beroofd daar uitdrukkelijk om verzoekt of wanneer de politieagent van oordeel is dat de toestand van de persoon dit rechtvaardigt, zelfs als er geen uitdrukkelijk verzoek in die zin is. Nog volgens het advies geldt het principe dat de medische bijstand effectief moet zijn voor een persoon die van zijn vrijheid is beroofd wanneer de betrokken politieagent dezelfde beslissing inzake medische bijstand zou nemen ten aanzien van een van zijn naasten. Het medisch onderzoek zou in alle gevallen verplicht moeten worden gemaakt als er geweld wordt gebruikt of als de betrokkene duidelijk onder invloed is van alcohol of van een illegale substantie, of in het geval van het *Excited Delirium Syndrome*;

VERZOEKT DE FEDERALE REGERING:

1. op basis van een brede raadpleging van de betrokken actoren;

1.1. d'adopter, concernant les arrestations administratives, l'arrêté royal de mise en œuvre des articles 33quinquies, alinéa 1er, et 33septies de loi du 5 août 1992 sur la fonction de police afin de rendre effectif le droit à l'assistance médicale dans un cadre clair;

1.2. de préciser, concernant les arrestations judiciaires, le régime de l'assistance médicale;

1.3. d'adopter l'ensemble des mesures qui s'imposent afin que le droit à une assistance médicale pour les personnes privées de liberté administrativement ou judiciairement soit interprété de manière à ce que la demande d'une personne détenue de voir un médecin soit accordée obligatoirement si elle le demande expressément ou lorsque le policier estime que l'état de la personne le justifie, même en l'absence de demande expresse en ce sens et que le régime de l'assistance médicale soit cohérent et ne diverge pas entre une arrestation administrative et une arrestation judiciaire;

1.4. de s'assurer que la mise en place de ces nouvelles mesures relatives aux arrestations administratives ou judiciaires se fasse de manière claire et uniforme de façon à ce que le droit à l'assistance médicale des personnes privées de liberté par les services de police fasse l'objet des mêmes conditions d'exercice sur l'ensemble du territoire national;

1.5. d'uniformiser les règles de mise en œuvre relatives au registre des privations de liberté pour l'ensemble du territoire national;

2. d'édicter, en tenant compte des réalités opérationnelles, pour l'ensemble de la police intégrée, des directives écrites claires et complètes concernant l'assistance médicale et son organisation pratique durant l'intervention avant, pendant et après toute privation de liberté dans les lieux de détention de la police;

3. de s'assurer que le nouveau cadre légal et les nouvelles mesures de mise en œuvre relatifs aux arrestations administratives ou judiciaires en matière d'assistance médicale continuent d'être pleinement intégrés dans la formation de base et continue des fonctionnaires de police pour l'ensemble de la police intégrée;

4. de définir et d'adopter les règles d'imputation des frais pour l'assistance médicale (y compris pour l'administration de médicaments) dans le cadre des arrestations administratives et judiciaires, d'une part, sur le plan légal et réglementaire, notamment en adoptant l'arrêté royal d'exécution adéquat des articles 33quinquies et 33septies de la loi du 5 août 1992 sur la fonction

1.1. wat de bestuurlijke aanhoudingen betreft, het koninklijk besluit uit te vaardigen om uitvoering te geven aan de artikelen 33quinquies, eerste lid, en 33septies van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, teneinde het recht op medische bijstand gestalte te geven binnen een duidelijk kader;

1.2. wat de gerechtelijke aanhoudingen betreft, de regeling inzake medische bijstand te verduidelijken;

1.3. alle nodige maatregelen te nemen opdat het recht op medische bijstand voor personen die bestuurlijk of gerechtelijk van hun vrijheid zijn beroofd zodanig wordt geïnterpreteerd dat het verzoek van een vastgehouden persoon om een arts te raadplegen verplicht wordt ingewilligd indien hij dat uitdrukkelijk vraagt of wanneer een politieagent van oordeel is dat de toestand van de betrokkene dat rechtvaardigt, zelfs zonder uitdrukkelijk verzoek in die zin, en opdat het systeem van medische bijstand samenhangend zou zijn en geen onderscheid zou maken tussen een bestuurlijke aanhouding en een gerechtelijke aanhouding;

1.4. zich ervan te vergewissen dat de instelling van die nieuwe maatregelen betreffende de bestuurlijke of gerechtelijke aanhoudingen op een duidelijke en uniforme wijze verloopt, zodat voor het recht op medische bijstand voor personen die door de politiediensten van hun vrijheid zijn beroofd dezelfde uitoefeningsvoorwaarden gelden op het hele nationale grondgebied;

1.5. eenvormigheid te brengen in de uitvoeringsbepalingen betreffende het register van de vrijheidsberovingen voor het hele nationale grondgebied;

2. rekening houdend met de operationele realiteit, voor heel de geïntegreerde politie duidelijke en volledige schriftelijke richtlijnen uit te vaardigen inzake de medische bijstand en de praktische organisatie ervan tijdens de interventie, voor, tijdens en na elke vrijheidsberoving in alle opsluitingsplaatsen van de politie;

3. ervoor te zorgen dat de nieuwe wetgeving en de nieuwe toepassingsmaatregelen inzake medische bijstand tijdens bestuurlijke of gerechtelijke aanhoudingen volkomen deel blijven uitmaken van de basisopleiding en van de bijscholingen van de politieambtenaren van heel de geïntegreerde politie;

4. heldere regels te bepalen en aan te nemen aangaande de financiële tenlasteneming van de medische bijstand (met inbegrip van verstrekte geneesmiddelen) in het raam van bestuurlijke en gerechtelijke aanhoudingen. Zulks dient te geschieden via wet- en regelgeving, in het bijzonder middels een adequaat koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 33quinquies en 33septies

de police et, d'autre part, en émettant des consignes claires et uniformes à destination de la police intégrée, notamment par l'adoption d'un arrêté royal d'exécution adéquat de l'article 2bis, § 8, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, als- ook via de uitvaardiging van duidelijke en eenvormige instructies ter attentie van de geïntegreerde politie, in het bijzonder middels een adequaat koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 2bis, § 8, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.